

Vállalati Információs Rendszerek

A GAZDASÁGI RENDSZEREK
ÜGYVITELE_KÓDOK SZEREPE

- Ennek az előadásnak az a célja, hogy elfogadják értsék és alkalmazni tudják az entitásokat az ügyvitelben.
- Kezdjük az alapfogalmakkal!

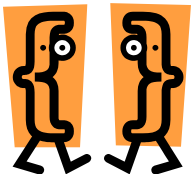
A kódok fogalma

- **A kód egységes szerkezetű, egyezményes jel, vagy jelkombináció, amely egyértelműen, röviden azonosítja a hozzárendelt, egyedeket, tulajdonságokat, mozgásokat, fogalmakat.**

Az alkotó karaktereik alapján lehetnek

- **numerikusak**, (9999999) amikor minden karakter szám,
- **alfabetikusak**, (BBBBB) amikor a kód minden karaktere betű,
- **alfanumerikusak**, (99BB) amikor a kód karakterei között egyaránt találhatók betűk és számok.

Miért is fontos ez?

A feldolgozási folyamatban betöltött funkció alapján :

- **Azonosító kód –**
- **Megjelölő vagy leíró kód -**
- **Tranzakciós kód-**
- **Ellenőrző kód-**

Kórendszer fogalma

- **A logikailag összetartozó kódok kódszisztémát alkotnak. A kódszisztémát alkotó kódok és hozzájuk rendelt elemek, fogalmak összerendezése a kódolás.**

Kódrendszer típusok

- **Sorszámós kódrendszer**
- **Csoportképző kódrendszer**
- **Decimális kódrendszer**
- **Magyarázó, emlékeztető kódrendszerek**

Kódképzési alapelvek

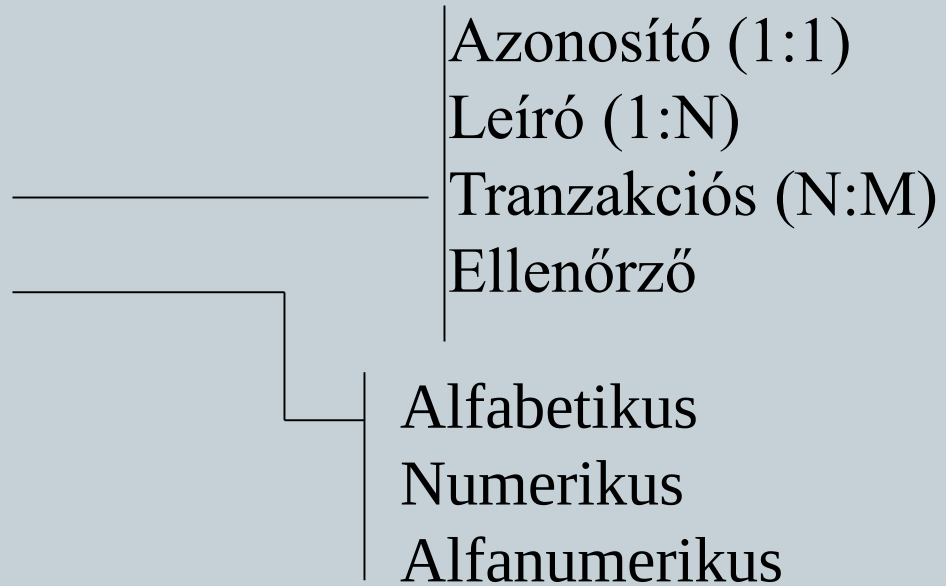

- A kódrendszer kódjai egyértelműen tegyék lehetővé az azonosítást.
- - Biztosítsanak csoportképzést, sorrendképzést, válogatást, adatkapcsolást,
- - A kódrendszert alkotó kódok képzési szabályai rögzítettek, a rendszert alkotó kódok bemutatottak kell, hogy legyenek. A kódok bemutatása során meg kell adni a kód: nevét; célját; típusát; hosszát; struktúráját.
- - A kódrendszernek a szükséges igényeknek megfelelő mértékben bővíthetőnek kell lenni.
- - Biztosított kell, hogy legyen a terjedelem, a tagoltság, a kezelhetőség összhangja.
- - A kódoknak, kódrendszereknek egyértelműeknek, stabilaknak, érthetőeknek teljesnek és ellenőrizhetőnek kell lennie.

- A kódoknak van:

- ✦ Neve
- ✦ Célja
- ✦ Típusa
- ✦ Hossza
- ✦ Szerkezete

Személyi szám ellenőrző kódjának kiszámítása

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	7	0	0	7	0	2	2	0	1	2

$$(1*1)+(2*7)+(3*0)+(4*0)+(5*7)+(6*0)+(7*2)+(8*2)+\\+(9*0)+(10*1)= \mathbf{90}$$

$$90:11=71$$

Ellenőrző kód=MARADÉK(90/11)

13

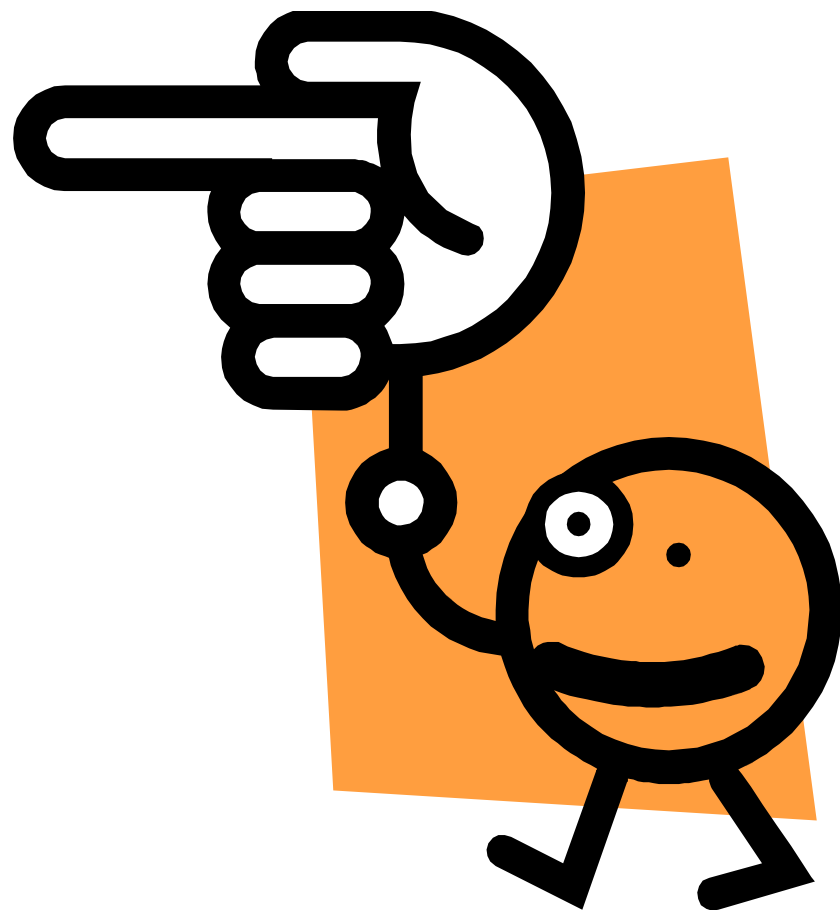
2

Rendszerszervezési feladat

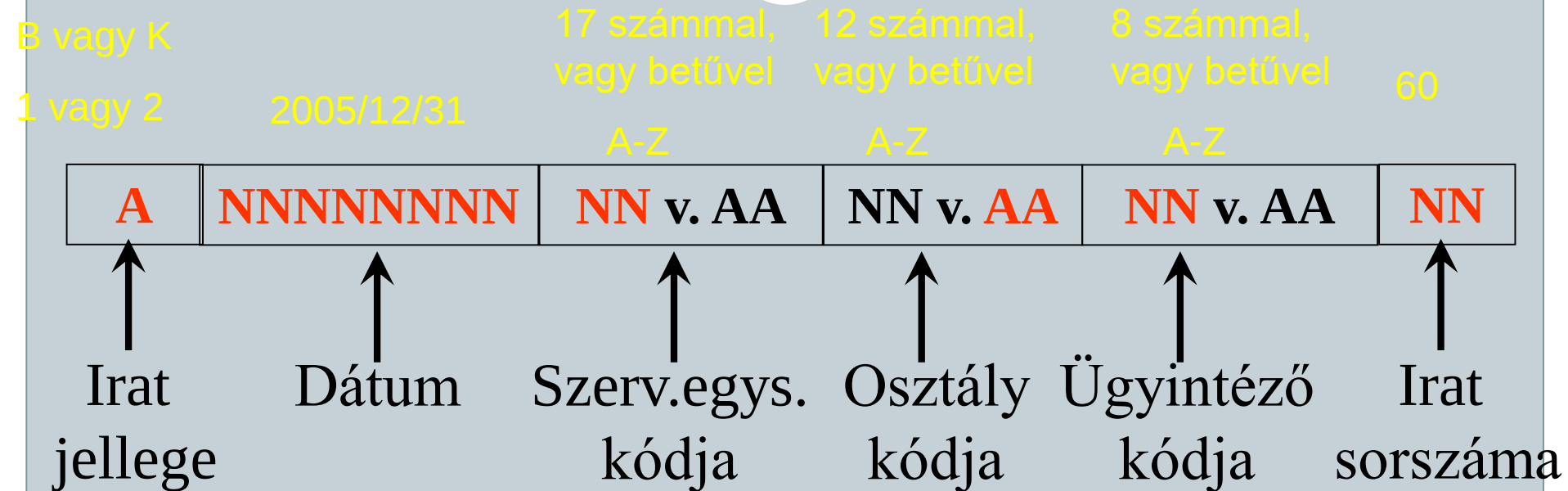
- 17 önálló *szervezeti egység* iratkezeléssel
- Szervezeti egységeken belül *osztályok* találhatóak, ezek száma a jövőben sem lesz több, mint *12*.
- Osztályonként *8 fő ügyintéző*
- Iratok száma havonta *átlagosan 300 db*, fele bejövő, fele kimenő. *Osztályonként kevesebb, mint 60*.
- A struktúrában az egyedi azonosításon túl szükséges érvényesíteni
 - Dátum (év, hó, nap)
 - Ügyintéző
 - Irat jellege (bejövő, kimenő)

Miről tájékoztasson a kód?

1. Irat jellege
 2. Dátum
 3. Szervezeti egység kódja
 4. Osztály kódja
 5. Ügyintéző kódja
 6. Irat sorszáma
- **Tehát 6 szegmense van a kódnak!**

Rendszerszervezési feladat megoldás

Tehát a szegmens hossza:

1	Min 6, max 8	12	2	2	2
---	-----------------	----	---	---	---

De pontosan meg kell jelölni minden adatot!

A kódok bemutatása:

- Tehát az iktatáshoz használt kódok:
 - ✦ Neve :Iktatási kód
 - ✦ Célja :Iratok azonosítása
 - ✦ Típusa: alfanumerikus
 - ✦ Hossza: 23 v.25 karakter
 - ✦ Szerkezete: az előbbi ábrán!

Elektronikus adatfeldolgozás (EAF)

- **az adatfeldolgozás funkcióinak számítógéppel támogatott megvalósítását értjük, tehát ismernünk kell a számítógép rendszerek elemeit, azok jellemzőit.**
- **Számítógép az előzetesen algoritmusok formájában meghatározott, általános problémák önálló megoldására alkalmas készülék.**

Számítógépes üzemmódok

- **OFFLINE-ONLINE(Soros –Párhuzamos, szinkron- aszinkron adatátvitel)**
- **Egy-, és többprogramos üzemmód**
- **Kötegetelt feldolgozás**
- **Párbeszédes üzemmód**
- **Időosztásos (time-sharing) üzemmód**
- **Tranzakció vezérelt üzemmód**
- **A valós idejű (real time) üzemmód**
- **Egy-, és többmunkahelyes rendszer**

Az EAF koncepciója:

- olyan új, a *hagyományos gépekkel végzett adatfeldolgozást minőségileg felülmúló módszer*, amely lehetővé teszi, hogy **az** **utólagos, regisztratív jellegű adatfeldolgozásról áttérhessünk - annak előnyeit is megtartva - az operatív jellegű, mindenek előtt a vezetési feladatokat támogató adatfeldolgozásra**

Az EAF szemléletváltásának hatása

- - a funkcionálisan elkülönült folyamatok, részfolyamatok szervezése helyett zárt rendszereket kell szervezni,
- - a zárt rendszerek szervezéséhez integrált munkacsoportok jól koordinált munkája szükséges,
- - a döntési- és információrendszer összhangjának követelménye a szervezés alapvető feltételeként jelentkezik.

Integrált adatfeldolgozás kritériumai

- a rendszer jellemzőivel összhangban levő, azt magas szinten kielégítő elektronikus adatfeldolgozási rendszer alkalmazása;
- az adatintegráció, amely az adatvételtől az adattárakon - adatbázison - át az adatok hatékony felhasználásáig terjed;
- a teljes körűség, amely egyaránt vonatkozik a komplexitásra és a rendszer-kapcsolatok, összefüggések követésére;
- az adatfeldolgozás és a vezetési információrendszer szinkronja.

- **A gazdasági rendszerek információrendszereit akkor tekinthetjük integráltnak, ha átfogja a szervezet egészét, összehangolva a vertikális és horizontális adatkapcsolatokat.**

Különféle adat-feldolgozási szemléletek

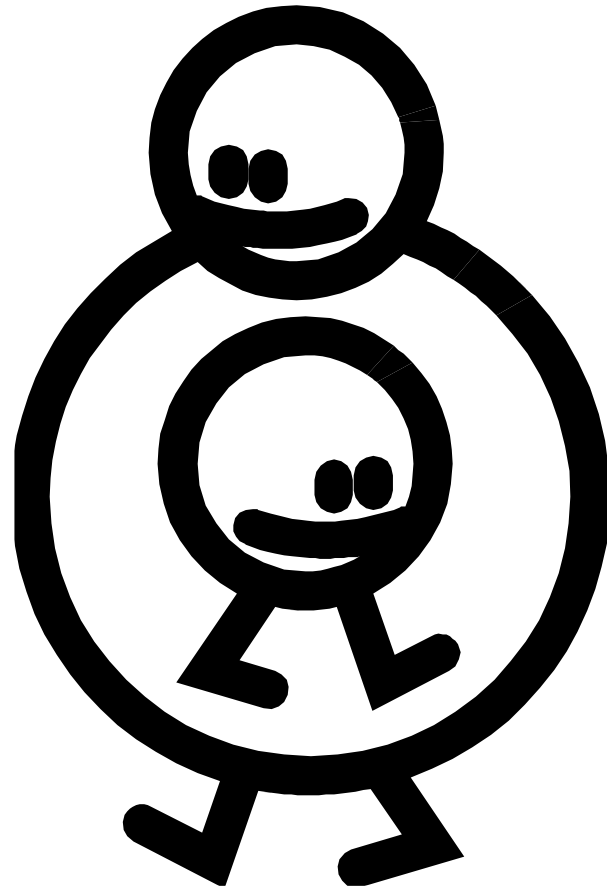

- - a file-szemlélet esetén feldolgozásokhoz kapcsolódó megfontolások alapján képzett adathalmazokat alakítunk ki,
- - adatbázis-szemlélet esetén az entitásokhoz tartozó adatokat egyetlen (vagy néhány) integrált adathalmazban kezeljük.

File- szemléletű adatfeldolgozás

- **File típusok**
 - A file-generációk

Rugalmas adatkezelés

- **Az adatok tárolásánál a tárolóeszköz (általában mágneslemez) fizikai tulajdonságait kíséreljük meg optimálisan kihasználni, készítünk olyan algoritmust, amely az adatelérést - tárolás, visszakeresés, aktualizálás - optimalizálja a tárolt adatokhoz, lehetőleg az adatmondatnál is kisebb egységek mélységéig (szavakig) lehetővé teszi a hozzáférést, a feldolgozásnál pedig csak az adatkezelő algoritmusra kelljen figyelemmel lennünk.**

Adatbázis-szemléletű adatfeldolgozás

Főbb tevékenységek:

- - az adattárolás optimális szervezése,
- - az adatok átvétele az adatbankba,
- - szükség esetén az adatbank adatállományának automatikus újraszervezése az optimális tárolási struktúra fenntartása érdekében,
- - adatbiztonság, adatvédelem,
- - adatszolgáltatás és adatátvétel egységes (standard) csatlakozási ponton keresztül,
- - adatkiválasztás (visszakeresés) és adat összeállítás a felhasználó követelményeinek megfelelően,
- - gazdaságos felhasználási megoldások elősegítése

Végiggondolva az igényeket és a lehetőségeket, könnyű belátni

- egy adatbankrendszer kidolgozására rendkívül nagy feladat.
- éppen ezért ésszerű, ha lehetőleg a számítógépekkel együtt rendelkezésre álló megoldások adaptálását tűzzük ki célként és nem akarunk saját rendszert kidolgozni

Az elektronikus adatfeldolgozás szervezése

- - *output igények,*
- - input adatok,
- - törzsadatok,
- - az alkalmazni kívánt kódrendszerek,
- - az adatfeldolgozással szemben támasztott sebességekvetelmények,
- - a feldolgozni kívánt adatok nagyságrendje

- A feladat megoldásánál mindig az informatikai feladat egészéből indulunk ki.
- Ennek keretében határoztuk meg ugyanis a regisztrációs, a tájékoztatási és az információ-előállítási igényeket.

Ez felfogható egy minősített és feltételrendszerrel ellátott output-igény gyűjteménynek is.

Adatfeldolgozás szervezése

- Az **input-szervezés keretében** – a **kielégítő technikai megfogalmazása a feladat.**
Az input-ellenőrzés gyakorlati megoldása is ennek során kerül megfogalmazásra.
- A **tárolás-szervezés során** az a feladatunk, hogy **módszert válasszunk** és a hozzá szükséges adatstruktúrákat meghatározzuk.
- A **feldolgozási rendszer szervezése** azoknak az eljárásoknak (algoritmusoknak) a kidolgozását jelenti, amelyek révén az inputból, a tárolt adatokból a kívánt output előállítható lesz. Ennek **során a feldolgozás logikai rendjét kell kidolgozni** (folyamatábrák, struktogramok stb.), majd annak alapján a feldolgozási programokat kell megtervezni, végül pedig e programokat kell kidolgozni.
- Az **output-szervezés lényegében a feldolgozási eredmények megjelenési formájának kidolgozását jelenti.** Ez egyaránt kiterjed a papír és a televizuális, - monitorokon megjeleníthető-formák kialakítására.

Az adatvédelem kiemelt területei

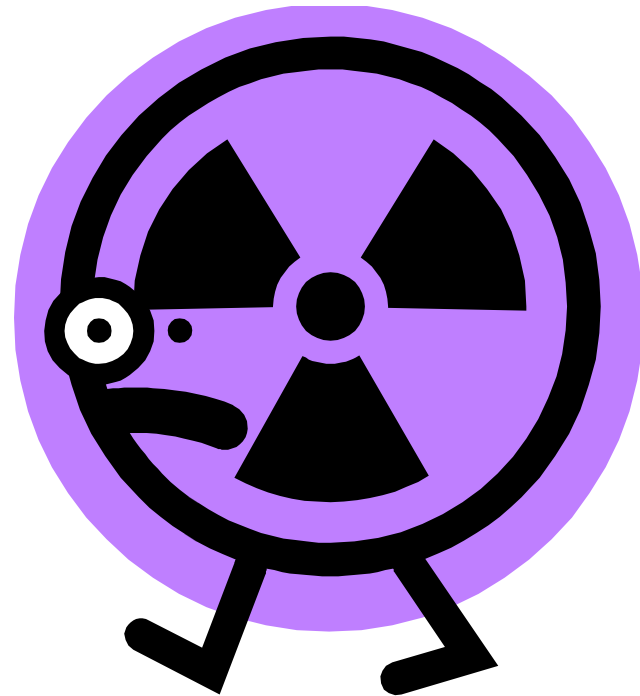

- - az adatkezelés biztonságára,
- - az adatok megőrzésére,
- - az adatfeldolgozási folyamat biztonságára,
- - az adatok megsérülése, a feldolgozás megszakadása, a technikai hibák következtében előálló zavarok elhárítására.

Az ellenőrzés szerepe az elektronikus adatfeldolgozásban

Az ellenőrzés választott módszerének összhangban kell lennie a

- reálfolyamatokkal,**
- az irányítással,**
valamint az
- adatfeldolgozással.**

EAF folyamatba épített ellenőrzése

Az elektronikus adatfeldolgozás során a folyamatba épített ellenőrzési módszerek kerültek előtérbe, melyek **előnye, hogy algoritmizálható eljárások, objektívvá tehetők, és **a feldolgozási folyamat részeként automatikusan, kikerülhetetlenül végrehajtódnak.****

Az EAF folyamataiba épített ellenőrzésnek az a célja:

hogy kizárja az adatok megsemmisülését, hibás feldolgozását, eltulajdonítását.

A folyamatok ellenőrzésének kiemelt területei

- A tranzakciók, gazdasági műveletek keletkezését.
- A tranzakciók, gazdasági műveletek rögzítését.
- Az adathordozók kezelését, az adatátvitelt, az input műveleteket.
- A számítógépes adatfeldolgozást.
- Az adattárolást, adat-visszakeresést.
- Az outputok előállítását, felhasználását.

Az eljárás kidolgozásánál

alapelveként kell kezelni, hogy a hibás tranzakciók **dokumentációja**, a javítás módja, megoldása **követhető**, bizonyítható **legyen**.

A szoftveres ellenőrzés lehetőségei

- - a karakter ellenőrzés,
- - a mező ellenőrzés,
- - a rekordteljesség ellenőrzés,
- - egyéb ellenőrzési módszerek.

Ide nem tudok betűket
bevinni, így majd
önök is próbálják meg
a gyakorlaton! Ez a
karakterellenőrzés

Exact Globe for Windows, version 3.64 (Vállalat karbantartása)

Fájl Szerkesztés Általános Pénzügy Logisztika INTRASTAT Értékesítés Projekt Menü Ablak Súgó

031 Puggyint4

031 Főkönyvi számlák

Fkvi számlaszám

Megnevezés

Keresőkód

Mérleg/Eredménykimutatás Mérleg

Tartozik/követel Tartozik

Általános Egyedi ÁFA Idegen nyelvek

Részösszeg száma Nem

Számlacsoport

Záró száma

Tömörítés

Mennyiségek

Elzárás

Megjegyzések

Atértékelés

Figyelmeztető mező

Projekt száma

Mentés Mégse

Start 2 O... 3 M... Letöl... Exac... HU 9:58

Ez a mezőellenőrzés!

Exact Globe for Windows, version 3.64 (Vállalat karbantartása)

Fájl Szerkesztés Általános Pénzügy Logisztika INTRASTAT Értékesítés Projekt Menü Ablak Súgó

031 Puggyint4

031 Főkönyvi számlák

Fkvi számlaszám 381000

Megnevezés

Keresőkód

Mérleg/Eredménykimutatás Mérleg

Tartozik/követel Tartozik

Általános Egyedi ÁFA Idegen nyelvek

Részösszeg száma Nem

Számlacsoport

Záró száma

Tömörítés

Mennyiségek

Elzárás

Megjegyzések

Átértékelés

Figyelmeztető mező

Projekt száma

Mentés Mégse

Start

2 Ou... 3 Mi... Letölt... Exact ... HU 10:05

A következő adat már létezik : Főkönyvi számla

Hiába mentenénk el a keresőkód nélkül, jön az üzenet:

Ez a
rekordteljeség
ellenőrzés

Exact Globe for Windows, version 3.64 (Vállalat karbantartása)

Fájl Szerkesztés Általános Pénzügy Logisztika INTRASTAT Értékesítés Projekt Menü Ablak Súgó

031 Puggyint4

031 Főkönyvi számlák

Fkvi számlaszám 311888

Megnevezés vevő próba

Keresőkód

Mérleg/Eredménykimutatás Mérleg

Tartozik/követel Tartozik

Általános Egyedi ÁFA Idegen nyelvek

Részösszeg számla Nem

Számlacsoport 31 Követelések (Vevők)

Záró számla

Tömörítés

Mennyiségek

Elzárás

Megjegyzések

Átértékelés

Figyelmeztető mező

Projekt számla

Mentés Mégse

031 Főkönyvi számlák

Helytelen adatbevitel

OK

Start 2 0... 3 M... Letöl... Exac... HU 10:01

Egyéb ellenőrzés például:

Exact Globe for Windows, version 3.64 (Pénzügy)

Fájl Szerkesztés Vevők Szállítók Főkönyv Könyvelés Feldolgozás Menü Ablak Súgó

031 Pügint4

031 Vevői tétel könyvelése [399 - VN Nagyné Cs.Gabriella V]

Npl.	PÉ	dsz	Sorsz.	SzállDtm	Dátum	KönyvSz	Vevő	Dev.	Árf.	Összeg	Megnevezés	FF
399	2005	6	1	2004.06.11	2004.06.11	5000003	1000	HUF	1,000000	0		00

	Számla	Ktghely	Ktgviz.	Mennyiség	ÁFA	Összeg	ÁFA összeg	Megnevezés
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								

Tételek létrehozása

Alsó és felső határérték 2005.06.01 - 2005.06.30

OK

Számla		Visszakönyvelés	☐	Különbözet	0
Vevő/Város	Késpénzes vevők/	Fiz. terh. esedékes		Összesen	0
Kapcsolattartó		Esedékesség		ÁFA összesen	0

Mentés

Árfolyam megjelenítése: HUF -> standard deviza (HUF)

Start

2 Ou... 3 Mi... Letölt... Exact ... HU 10:07

legfontosabb ellenőrzési feladat:

- - A hozzáférési jogosultságok ellenőrzése,
- - az adatállományok teljességének vizsgálata,
- - a lemezműveletek ellenőrzése,

Az output ellenőrzés során

ki kell terjednie az állomány

- tartalmi helyességére,
- időbeli valódiságára,
- logikai vizsgálatára,
- formai előírások, követelmények betartására.

A számítógépközpont működésének ellenőrzése

- a tevékenységek és az irányítás szabályozottsága, az előírások ismerete a beosztottaknál,
- a géptermekek és más, különös figyelmet érdemlő területek megközelítésének (a belépés és bent tartózkodás) szabályozottsága, a szabályok betartása,
- az eszközök, a tevékenységek felügyelete, az ellenőrzés gyakorisága és nyomon kísérhetősége,
- az egyes munkacsoportok (pl: a műszakok) összetétele, irányítása.

A FOGALMAK:

- Kód fogalma:
- Kód típusok:
- Kód típusok a feldolgozási folyamatban betöltött funkció alapján:
- Kódképzési alapelvek:
- Kódrendszer fogalma
- Kódrendszer típusok:

ENNYI!!!!!!!!!!

